

POSTANOWIENIE

Dnia 19 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania E. O.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
z udziałem zainteresowanej T. Spółki z o.o. w likwidacji w Ł.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 maja 2015 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 29 kwietnia 2014 r., sygn. akt III AUa 1039/13,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2014 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację E. O. od wyroku z dnia 17 kwietnia 2013 r., którym Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Ł. z dnia 11 kwietnia 2012 r., stwierdzającej, że wnioskodawczyni, jako pracownik Przedsiębiorstwa [...] T. Spółki z o.o. w likwidacji z siedzibą w Ł. (dalej jako zainteresowany), nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczyni zarzuciła: I. naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) art. 22 § 1 k.p., przez jego niezastosowanie i błędne uznanie, że w dniu 1 października 2010 r. zawarła z zainteresowanym umowę cywilnoprawną, a nie umowę o pracę, w sytuacji gdy Sądy obu instancji były zobowiązane zastosować powołany przepis, gdyż zawarta przez strony umowa w

praktyce doprowadziła do nawiązania stosunku pracy, a nie stosunku cywilnoprawnego, „choć nawiązany stosunek pracy powinien być oceniany z uwzględnieniem zakresu obowiązków powierzonych wnioskodawczyni na zajmowanym stanowisku, które w świetle art. 128 § 2 pkt 2 k.p. jest uznawane przez ustawodawcę jako stanowisko, na którym zatrudnione osoby mają tzw. nienormowany/zadaniowy czas pracy”, 2) art. 83 § 1 k.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że postępowanie wnioskodawczym polegające na podpisaniu od dnia 1 października 2010 r. umowy o pracę na stanowisku głównej księgowej miało na celu udzielenie zainteresowanemu nieodpłatnej pomocy w wypełnianiu ostatnich dokumentów księgowych w procesie likwidacyjnym Spółki, gdyż strony miały świadomość, że wynagrodzenie za pracę nie będzie wypłacane, a wykonywana praca nie była kontrolowana w żaden sposób przez pracodawcę, podczas gdy z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego sprawy wynikało, że działaniu stron nie można było przypisać cech pozorności, bowiem ich celem było nawiązanie stosunku pracy, w ramach którego wnioskodawczyni miała wykonywać umówioną pracę, a jej zakres związany był z aktualnymi działaniami pracodawcy i charakterem wykonywanej pracy jako głównej księgowej; II. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 328 § 2 w związku z art. 316 § 1 w związku z art. 233 § 1 k.p.c., polegające na uznaniu ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji, mimo ich sprzeczności z zebrany w sprawie materiałem dowodowym.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie - w razie uznania, że wskazana podstawa naruszenia przepisów postępowania jest nieuzasadniona - o uchylenie zaskarżonego wyroku i zmianę poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji oraz decyzji organu rentowego i uwzględnienie odwołania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniony został po pierwsze - występowaniem istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie „czy pracodawca może wyznaczyć pracownikowi jako inne miejsce świadczenia pracy - miejsce zamieszkania pracownika, np. w przypadku, gdy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy nie ma on możliwości wyznaczenia innego miejsca

wykonywania pracy i przy założeniu, że praca jaka ma być świadczona przez pracownika odznacza się znacznym stopniem samodzielności i nie wymaga stałego nadzoru pracodawcy, a jednocześnie nie jest to telepraca” oraz po drugie - oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej z powodu rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. niezastosowania w sprawie art. 22 § 1 k.p.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Skarżąca odwołuje się do przesłanek występowania istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Należy zatem zwrócić uwagę, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy

przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia.

Skarżąca nie zdołała wykazać istnienia tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, prezentując swoją wątpliwość skarżąca odwołuje się wyłącznie do art. 128 § 2 pkt 2 k.p. Tymczasem w płaszczyźnie tego przepisu (zarzut naruszenia którego nie został zresztą podniesiony w podstawach kasacyjnych) nie leży ocena charakteru stosunku prawnego. Konieczne elementy umowy o pracę określa art. 22 § 1 k.p. i należy do nich, między innymi, zobowiązanie się do wykonywania pracy w zamian za wynagrodzenie. Nie wiadomo zatem, jakie znaczenie dla wyniku sprawy miałoby mieć udzielenie odpowiedzi na sformułowane przez skarżącą pytanie, skoro podstawę oceny Sądu drugiej instancji stanowiło, między innymi, niekwestionowane przez nią ustalenie, że przy zawieraniu spornej umowy strony miały świadomość, iż wynagrodzenie w rzeczywistości nie zostanie skarżącej wypłacone (będzie ona wykonywała określone w umowie czynności nieodpłatnie). W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie może dojść wówczas, gdy zgłoszenie to dotyczy osoby, która nie jest pracownikiem, a zgłoszenie do ubezpieczenia następuje pod pozorem zatrudnienia pracowniczego (por. np. wyrok z dnia 19 lutego 2008 r., II UK 122/07, LEX nr 448905 i powołane w nim orzeczenia).

Po drugie, wskazując na przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej z uwagi na „rażące naruszenie” art. 22 § 1 k.p. skarżąca poprzestaje na odwołaniu się do uzasadnienia zarzutu jego obrazy. Przede wszystkim, rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącego prawidłowego wniosku w tym zakresie. Ponadto skarżąca pomija, że materialnoprawną podstawę jej żądania stanowił art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zarzut obrazy którego nie został podniesiony w kasacyjnej podstawie naruszenia prawa materialnego. Uniemożliwia to stwierdzenie, że nawet „rażące naruszenie” przez Sąd drugiej instancji art. 22 § 1 k.p. w oczywisty sposób miałoby prowadzić do wzruszenia zaskarżonego orzeczenia.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

I.n